

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

UN ADAGI CASTELLÀ Ó LA SITUACIÓ DE BARCELONA

Un clavo saca otro clavo... si no se quedan los dos.

CRONICA

EN Ferrer y Vidal s' havia prestat á servirli de para llamps; pero ell se 'n va desentendre y va fer bé, porque si arriba á acompanyarlo l' únich senador catalá que va alabarse de haver votat la Lley de jurisdiccions, fins els plátanos del Passeig de l' Aduana l' haurían xiulat... mentres que ara, passat de la locomotora, no va xiularlo ningú més, en aquesta terra, no en vá nomenada per Cervantes «arxiu de la cortesia.»

No se li pot negar: el comte de Romanones es un home llest que sab de quin peu coixeja. Qui presúm de coneixe'l íntimament assegura que 'l bastó ab que s' apoya pera caminar, l' emplea també pera fer la trabeta als que li fan nosa, tant als adversaris com als companys. Sr. Moret: no val á badar!

La causa verdadera del seu viatge á Barcelona no es altra que la realisació de una de las tantas habilitats propias de aqueixa política menuda qu' es el pá de cada día dels governs espanyols. ¡Estudiar la qüestió catalana! ¡Ferse cárrech de lo que demana, de lo que vol, de lo que desitja Catalunya!... Romanosos!

A la *qüenta* quan en Moret, el divendres sant, va prometre á n' en Junoy y á n' en Cambó qu' estava disposat á alzar la suspensió de las garantías constitucionals, parlava ab sinceritat; *pero no contaba con la huéspedada*. La dispesera era 'l comte coix que va revanxinarse, exclamant: La legalitat constitucional no será restablerta á Barcelona fins que á mí 'm dongui la *real gana*.

—Y bé, home, no s' enfadi—li va respondre don Segimón—y sobre aquest particular fassi lo que millor li sembli.

—Está clar que ho faré... Demá mateix me 'n vaig á Barcelona. Vull ficarme á la cova del llop: si m' ensenya las dents tindré un motiu prou poderós pera continuar la suspensió: ara si 's mostra manso y manyach, li amollaré las cadenas que 'l tenen subjecte; pero sempre seré jo, 'l fill de la meva mare, qui las hi amolli.

Y creyent que de totas maneres anava á realisar un gran acte de valentia, va agafar el bastonet y cap á Barcelona faltan ministres *estudiosos*.

*
* *

Ningú á Barcelona havia pensat en ferli la més mínima manifestació hostile: ningú s' havia proposat *datar* la fetxa de la seva arribada. Els més encalabrins deyan:—«No val la pena; no paga 'l tret.» Y ab tot els encontorns de l' estació de Fransa formiguejavan de policia. Més que un ministre de la corona semblava que havia de arribar un pres de perill.

—Ay, ay, qué l' han d' agafar?—deya un transeunt ab sorna.

Ell mateix després ho ha explicat.—Jo 'm creya ha dit—que 'm farían el buyt, l' asfíxia: que ningú vindria á veure'm; que hauria de conferenciar únicament ab el porter del govern civil. Mes desde 'l punt que vaig posar els peus á la Casa Consistorial se va fondre 'l glas, y en lo successiu tot va anar com una seda. El meu viatge á Barcelona ha sigut un éxit.

De poca cosa 'n diuhen un éxit aqueixos comedians de la política. Perque 'ls éxits, els grans éxits no 'ls fan els tornadiscos, ni 'ls vanitosos, ni 'ls pidolaires, sino 'l poble franch y pur, el poble abnegat y plé de desinterés; aqueix poble que desde l' any 1875 ensá no ha sapigut veure un sol home de

aura y de prestigi entre 'ls polítichs de la monarquia. ¿Cóm aquest poble havia d' entusiasmarse ab un Comte de Romanones, quals únichs mérits son la llestesa y la falta d' escrúpuls, l' ausencia de ideals y l' afany de mangoneig? ¿Cóm havia de interessarse tan sisquera per un mandarí hereu directe de Gil Blas de Santillana y de 'n Romero Robledo? ¿No es acás un dels més dignes representants de aqueixa política desastrosa que abomina Catalunya ab tota l' ánima?

D' aquí l' indiferencia pública... D' aquí la girada d' esquena de las masses populars... D' aquí la fredor que ningú ha conseguit escalfar, y 'l buyt que ningú ha lograt omplir. ¡Un éxit, el viatge del comte de Romanones á la capital catalana!... En tot cas, un éxit de guassas y sarcasmes.

¡No se n' han ditas pocas d' expressions graciosas! ¡No se n' han sentit poch de acudits, de xistes, de malicias!... ¡Un ministre que vé á estudiar la qüestió catalana en tres días, á dos llissons per dia, llissons en forma d' ápats succulents!... ¿Se concebeix una ensenyansa més positiva y opípara?... Llegint *menus*, paladejant bons plats y apurant copas y més copas de vins selectes, es com un ministre *estudiós* se fa cárrech de las verdaderas necessitats de un poble!... No hi ha res que ilustri tant, ni que *despeji* tant las potencias. No hi ha res que satisfassi tant á la *patrial*

¡Menjar!... ¡Atracarse! L' ideal suprém dels polítichs al ús, que constituían el corteig predilecte del ilustre Comte. ¡Pobra gent! Ells eran avants els comuns obligats y sense substitució possible de las públicas menjadoras. Ab una parodia d' eleccions copavan tots els cárrechs. Eleccions sense electors; pá sense farina... Pero quin pá més sabrés, més tou, més alimentici!... Ara 'l poble no ho consent que se 'n elabori de aquest pá... y ells, els afamats, per entretenir la gana s' han de accontentar ab las engrunas dels banquets oficials, en espera de días millors, de días que no tornarán may més, porque 'l poble catalá está cada día més empenyat en que no tornin, y cada día més resolt á ensenyar al resto d' Espanya la manera de conseguirho.

*
* *

Lo que no s' explica prou bé es l' oficiositat de algunas personas, que van doblegarse á conferenciar ab el ministre, facilitant l' execució de la comedia que portava preparada. En aquest punt no van saber interpretar el sentiment del poble barceloní. Y no s' enfadin si 'ls ho dich tal com ho sento y tal com ho sent la conciencia pública, que las veritats no poden ser may ofensivas.

En lloch de prestarse á donar la réplica al comediant, hauria sigut millor que l' haguessin condemnat á recitar un etern monólech solitari. Res de deixarse pendre 'l pols per un mal curandero, qu' en lloch de donarlos remey, tal volta farà xistes de la seva candidés.

No havían de anarhi á veure'l mal els hagués citat un per un per medi d' esquelas las més afalagadoras y estimulants. A la invitació li podían respondre 'ls diputats:—«Reuneixi las Corts, y allí, davant del país, parlarém dels assumptos que afectan á Catalunya y á Espanya entera.» Y 'ls que no eran diputats li podían dir:—«De las nostras aspiracions ne tenen coneixement perfecte 'ls representants qu' hem elegit: reuneixi 'l Parlament y li dirán lo que li han de dir.»

Aixís havían de respondreli, ab dignitat y entereza, lo mateix els diputats per Barcelona que 'ls representants de la *Lliga regionalista*. Aixó hauria satisfet millor á la conciencia pública, que no aque-

EN EL CAMERINO DE LA DAMA

ROMANONES:—¿Se puede?

JUNOY y CAMBÓ:—¡No, senyor!... Precisament la senyoreta s' está vestint pera la Festa de la Solidaritat.

llas entrevistes, que significaven pel ministre una patent de superioritat y un motiu de infatuació.

Perque no sembla sino que s' haja volgut fer de un Romanones, que tot lo qu' es ho deu á la travessura posada en joch en un ambient de decadencia, una especie de reyetó absolut, dispensador de gracias y mercés, que á son arbitre y capritxo pot concedir ó negar lo que li demanan, afectant á cada punt una reserva embafadora ó fent gala de una franquesa equívoca, que á res compromet. L' actitud en que s' ha colocat Catalunya, á partir de la presentació de la Lley de jurisdiccions, está renyida ab aqueixas complacencias.

Ara suposém que tot lo que se li ha demanat al comte de Romanones el govern de 'n Moret estigués disposat á concedirho. ¿Bastaria aixó pera que Catalunya, agrahida, se reconciliés ab lo que 'l govern de 'n Moret significa y representa? L' Espanya, á qual regeneració hem jurat, els catalans, consagrar el nostre esforç, tindria rahó de sobra per escupirnos á la cara.

Afortunadament no li donarán res á Catalunya de lo que reclama. Ens haurém de accontentar ab que 'ns treguin las lligaduras de la suspensió de garantías, pero posantnos incontinent la mordassa de la Lley de jurisdiccions, aixó sí, edulcorada ab un raig de aixarop del apotecari Moret, aixarop elaborat ab sacarina. Es tot lo que 'ns poden donar, ¡y malaventurat de qui 's refihi massa de que l' aixarop no ha de ferli mal, que quan menos s' ho figuri l' enviarán á presidí!

Es tot lo que 'ns poden concedir, que ben clar ho diu l' adagi: «L' olm no pot donar peras.»

No: 'l régimen monárquich, centralisador per tradició y absorbent per essencia y per conveniencia, aquí á Espanya á lo menos, está mortalment renyit ab las aspiracions autonomistas del país, ab la vigorisació de la vida regional, ab els patriótics afanys encaminats á inaugurar una vida nova... Tot aixó es pel régimen anti-natural. L' olm no pot donar peras.

Y si peras volém, no hi ha més que un medi... que després de tot es molt senzill: arrancar l' olm, y plantar una perera.

P. DEL O.

¡QUÉ LI VAIG HAVER DIT!

¡Grandulot, desvergonyit,
murri, lladre, mal parlat,
carcamal, bestia, ximplet,
orgullós, descamisat;
animal de quatre potas,
ets un cap cigrany; voldria
per un llamp veuret partit
ó aixafat per un tranvía!
¡Així 't trenquis una cama
com també un bras ó be dos,
per beneyt, presumit, tonto,
porch, brut, xerraire y talós!

Aquests y altres impropis
que se li van acudir
me va dirigi una noya
perque «lletja» li vaig dir.

J. MORET DE GRACIA

EN ROMANONES À BARCELONA

Prenent vistas

—¿Veü, senyor comte? Aquí té una fàbrica d' entussiasme... ministerial.

ELS HEREUS DE 'N FIVALLER

La confessió podrà no ser gayre afalagadora pels interessats; pero, ho sigui ó no ho sigui, declaro que com més va més sento disminuir en mí el sant respecte que avans m' inspiravan els senyors regidors.

—¡Quína gent!—pensava jo en altre temps, al veure'ls saltar de la candidatura á la urna y de la urna á la cadira edilicia:—¡Qué 'n deuen bullir d' ideas sota d' aquests fronts enigmàtics, solcats pel plech misteriós que dibuixa el *quid divinum!*

En efecte. ¿Cóm no admirar á n' aquells sers privilegiats, escullits pel sufragi entre la flor y nata de las inteligencias superiors, destinadas á iluminar ab las sevas llums las obscuritats ahont formigueja el el pobre vulgo?

—Aquests senyors—me deya jo á mí mateix, veientlos passar en els carros triomfals que 'l cotxero Casany, pagant la ciutat, els proporciona á rahó de mil doscents duros al mes:—aquests senyors ho saben tot. Ells son els que administran els consums, els que dirigeixen la construcció dels empedrats, els que miran si 'l gas fa bona ó mala cara, els que inspeccionan els cementiris, els que organisan festes, els que convocan certamens, els que otorgan ó negan subvencions, els que vetllan pel benestar y la ditxa de la nostra estimada Barcelona.—

Y, sinó que aquí 'ls carrers son sempre bruts y 'ls pantalóns fregant pel empedrat no hi guanyan gran cosa, més de quatre vegadas, al trobarlos per la vía pública, m' hauria ajonollat davant d' ells y 'ls hauria tirat un petó ó fet qualsevol altra finesa per l' istil.

Però aixó, ja ho he dit, era avans, quan el vel del misteri no s' havia encare estripat y en las tot just comensadas fullas de serveys dels nous regidors s' hi llegia una casilla que deya: *Capacidad, se le supone.*

¡Ja anavam bé al no passar de suposalshil! .

Els fets, mil voltas més eloqüents que las suposicions y las casillas, s' han encarregat de desvanéixer aquella brillant aureola, posant en descubert que 'ls tals senyors concejals—salvant sis ó set excepcions, que no puntualiso pera que tots ells puguin imaginar-se que figuran entre aquests sis ó set—son una colla de neulas que no saben res, ni entenen en res, ni serveixen per altra cosa que per pregonar ingenuament la seva ignorancia en tantas qüestions com al seu judici son sotmesas.

Parlar á la majoria d' ells d' *algo* que no sigui anar á farolejar precedits dels municipals de caball ó assistir á un tech, es parlarlos de la lluna.

—Senyors—els diu algú:—s' hauria de mirar si sobre aixó de la desinfecció de las clavegueras se fa alguna cosa.

—Es cert—responen els graves regidors, passejant pel saló de sessions la vista extraviada:—¿Qué farém?

—¿Qué?—salta qualsevol del grupo:—Lo més práctic es enviar una comunicació al Ajuntament de Londres, demanantli antecedents y datos sobre l' assumpto.—

Al poch rato se suscita la qüestió de la municipalisació del pa.

—¿Quín determini preném respecte d' aquest problema?

—Preguntarém al Ajuntament de Lyó si 'n sab alguna cosa y li suplicarém que 'ns envihi la seva opinió.—

Y aixís, apelant á n' aquest socorregut sistema de enviarho á preguntar tot á fora de casa, la corporació municipal surt tranquilament del pas y va mantenintse la ficció de que aquí hi ha algú que administra y 's cuyda dels nostres interessos.

¿Que 'ls arbres dels passeigs públics se moren? Una comunicació al Ajuntament de Berlín, demanantli que tingui la bondat de dirnos cóm s' ha de fer per salvarlos.

¿Que al Matadero hi ha moltes ratas? Un ofici al Institut Pasteur, pregantli que 'ns en-

EN ROMANONES Á BARCELONA

A la Casa de Maternitat

vihí la fórmula pera exterminar tan molestos bitxos.

¿Que 'ls caballs de la guardia municipal s' enmagreixen?

Una carteta al alcalde de Buenos Ayres, suplicantli instruccions pera engreixar el bestiar.

¡Y rodi la bola y vinga donar feyna als maires, als intendents, als burgo-maestres, als corregidors y als síndacos de totas las ciutats de certa anomenadal

El sistema es admirablement cómodo, y si bé es cert que no coloca massa amunt la iniciativa dels nostres regidors, els permet en cambi descansar y dedicar el temps á la oratoria ó á altres cosas.

Lo mal es que 'ls exemples, sobre tot els dolents, son contagiosos, y no tindria res d' extrany que la táctica dels elegits fos un día imitada pels electors.

Perque, aném á veure: apamada ja la suficiencia dels senyors regidors y registrats els punts que calsan, ¿podria sorprendre á ningú que demá enviessim també nosaltres una comunicació á qualsevol municipi extranger, preguntantli:

«¿Cóm s' ha de fer pera tenir un Ajuntament una mica, no més que una mica regular?»

A. MARCH

COSAS XICAS DE LA CASA GRAN

Ab Mr. Thompson, un nort-american molt trempat que ja fá temps que viu á Barcelona, varem sortir un día pels encontorns de la ciutat. Prop dels límits del terme municipal, al peu d' un edifici propietat del Ajuntament, en Pere Llissa 's passejava amunt y avall de l' acera, davant per davant de la portalada. Vuyt anys feya que no l' havia vist al Pere, aquell honrat obrer que quatre décadas seguidas se guanyá 'l pá fent de mosso d' un magatzém. Y tot saludantlo, iniciarem la conversa.

—Y donchs, Pere, ¿vos per aquí?

—Sí, aquí las faig, passant l' estona y vigilant.

—¿Que no esteu á ca'n Basora?

—¡Uy! Ja fá vint mesos que D. Ramón va colocarme de porter en aquesta dependencia. Já veurá, las forsas han mimvat, y per mosso d' aquella casa ja 'm flaquejavan brassos y camas, aixís es que D. Ramón va treballarme un *empleyo*, y per obrir y tancar portas, fer uns quants recados, vigilar qui entra y qui surt, y cuidarme de la netedat del local encare soch prou bó.

—Bé, home, bé. Me 'n alegro.

En aquell moment sortia del edifici una dona estiragassant una criatureta per la má. El marrech, ab la cara vermella y plorosa, xisclava desafortadament. La mare, realsant la seva autoritat ab unas quantas plantofadas á las darrerías més tovas del infantó, anava atracallantlo de paraula, cridantli:—¡Brut! ¡Més que brut! ¡Comprometedor! ¡Bacó!—y altres caricias de llenguatje que denunciavan un génit més dolent que 'l ví de quinze.

No li mancava del tot la rahó á la pobra dona; bastava ab mirar l' entrada del establiment, hont el petit ab la consciencia propia dels primers anys hi havia deixat un present que usant termes del Foro podia calificarse de deposició clara y extensa, capassa d' il·lustrar al criminalista més exigent.

En Pere entrá tot seguit en funcions. Agafant del mitj del carrer uns quants grapats de pols, que abunda en aquell barri, cubrí púdicament la materia expropiada y emprengué la tasca de retornar á las rajolas la seva pristina pulcritud.

Sorprés Mr. Thompson per lo dels grapats de pols, interpelá á mon amich:—Encare com no hi poseu serraduras.— El bon Pere obrí 'ls ulls, igual que si li parlessin d' una cosa extranya, y á mitja veu afegí:—No 'n tinch ja fá deu días.—Y com si 's tractés de contarnos un secret, agafantnos pel bras ens obligá á seure al banch instalat á la senyorial morada, clavantnos entre cap y coll un petit discurs, reminiscencia, encare dels bons temps en que prenía la pa-

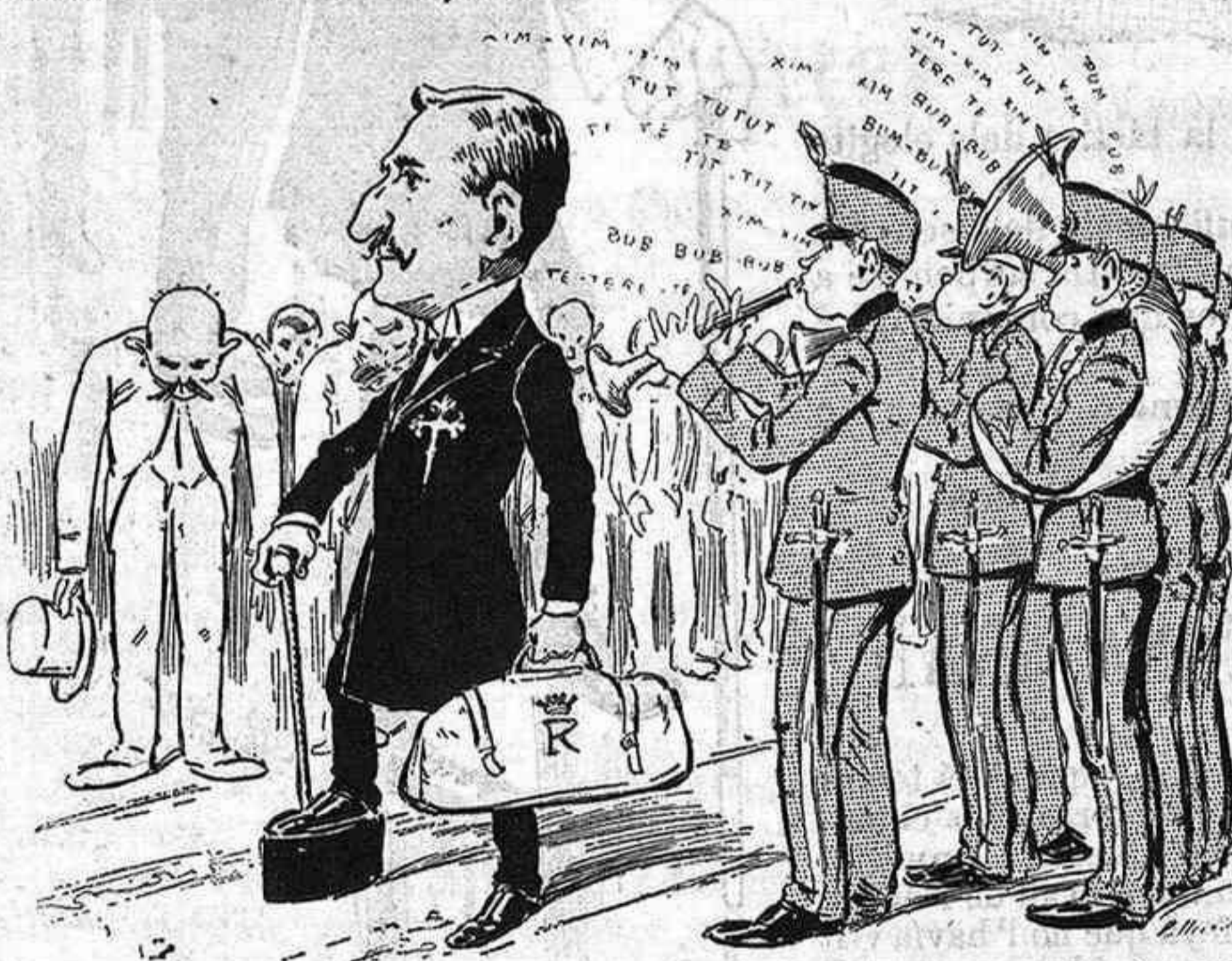

—¡Anda, salerol D' aixó 'n dich mamons. ¡Bon planter de ministres!

EN ROMANONES Á BARCELONA

—Tretze banquets en tres días... ¡Y encare dirán que á la ciutat comtal no 's fa patria!

—¡Marxa real y tot!... Ja ho sabia jo que 'm tractarian á cuerpo de rey.

Mentres l' home va sé aquí, cada nit va somiá aixó.

—Son molts els que 's figuren que l' Ajuntament vá á la babalá en materias de gastos. Es un mal-entés; jo també m' ho creya en altre temps. Cert es que á lo millor, pera obsequiar als d' una esquadra forastera, á una Societat Coral de provincias ó bé á una Comissió de regidors de las Castillas, fá un gasto d' unas quantas centas ó mils pessetas; es veritat que per unas festas de Juny ó unas xirinolas de Septiembre, se gastan una munió de duros; veritat que per tot aixó sempre 's troban partidas á propósit, adaptacions oportunas y transferencias senzillíssimas; pero poden contar que allí hont hi ha tants advocats, per forza deuen conjuminarho tal com las lleys manan. Jo sols dich, que desgraciat del qui ha de cobrar en aquella casa un compte de pocas pessetonas, perque de calsat ne gastará per valor del doble.

Veuen, quan feya de mosso á cal senyor Basora, cada mes me li presentava:—«Senyor Basora, aqueix mes hem gastat per sal-fumant, escumbras, serraduras y altras tonterías... tant.»—Ell rumiava una mica, ne prenía nota y, bitllo, bitllo, tant gastat, tant cobrat. A vegadas era ell el que m' adelantava fondos,—«Pere,»—m cridava—«aquí teniu deu pessetas pels gastos menuts del magatzém; á fi de mes ja 'm donareu comptes.»—Y aixís anava tot com una seda. Hi havia confiança mútua, y ja m' hauría guardat prou d' enganyarlo y abusarne, perque ja sabia lo que m' hi anava. A qualsevol hora jo estava á punt de rendir comptes, y ell disposat á facilitar-me fondos.

Pero al Municipi tot ha de seguir els trámits que n diuen burrocátichs. Si avuy se trenca un vidre, no 'l reposan fins d' aquí á tres mesos, y 's cobra al cap de mitj any, després de presentar tres facturas, una pila de sellos y timbres móvils, la cédula, y fer unas quantas caminadas qu' aburrirían al mateix Job.

Aquí tenen vostés aquesta dependencia. ¿Necessito una escombra, un fregall, una bayeta? Donchs, com es molt regular, haig de demanarho al Jefe de la dependencia. Pero ell ha de comunicarho al Jefe de la Secció, y aqueix á la Comissió de regidors, y la Comissió al President, y el Tinent d' Alcalde que ho firma, al Arcalde perque ho firmi igualment, y l' Arcalde al Majordom, perque ho registri, y el Majordom al industrial que 's cuida de véndr'ho. ¿Comprenen ara perque un plumero que 's demana avuy, no 'l tenim fins als quatre mesos? ¿Comprenen ara perque quan l' Arcalde passa tres días sense firmar, han de portarli á la firma els papers en un carretó? ¿Comprenen com se pert el temps en aquella casa?

Ab un duro al mes que donguessin al encarregat d' aixó, se surtía del pas, com ho feya 'l senyor Basora. ¡Ah... y ab més benefici pera l' Erari públich! Perque ara, l' industrial que 'ns serveix las serraduras ha d' enviar d' allá baix un mosso, que, si vé á peu, li pert mitj jornal,—(d' aquí á Barcelona hi ha prop de dos horas)—y si agafa 'l tramvia li costa quaranta céntims d' anar y tornar. Y com l' industrial ha de contarho tot, y per altra part no pot carregar el preu del sach de serraduras, ha de treur'ho forzosament del material. De modo que al servirnoslas, en lloch de sach ne donan una cuixinera perque 'ls surtin els comptes.

¡Y aixís marxa tot!—acabá 'l bon Pere, condolguentse com á ciudadá honrat y com á lleal servidor, dels entrebanchs, entorpiements y enredos ab que 's dificulta la més senzilla marxa administrativa.

—¡Oh,—digué Mr. Thompson—ara m' esplico com tarda tant á ferse la reforma de Barcelona! Ab tals precedents, ja dupto de veure comensarla.—

KIKU KAMAMILLA

¡AYGUA, SENYOR, QUE DE VI JA 'N BEUHEN

Vaja, qu'es un fástich; ¿no ho troban vostés, que 'l Cel ens remulli tant temps el clatell? Ni un pas pot donarse per nostres carrers

EN ROMANONES Á BARCELONA

La visita dels mestres d' estudi

—Bueno, señor ministro; ara que ja está vosté ben *ilustrat*, ¿que no 'n podria establir una Universitat d' aquestes assignaturas?

que un de fanch no s' ompli fins dalt dels turmells.

Els rius no fá gayre tots estavan sechs; el Besós ja vessa y el Llobregat més.

¡Fins el mar tenyeixen de blau en vermell!

Las donas s' encrespan, tirantse 'ls cabells, perquè la bugada no aixugan may més.

Manobras, paletas y pica-pedrers fa temps amenassan ab els punys al Cel, perquè tenint feyna sols al descubert no poden aténdrer á n' els seus quefers.

Vanament s' esclama 'l pacífich pagés dihent que ab tanta aygua 'l b'at se li pudreix.

Els llunátichs deyan: «Diumenge vinent cambia la lluna y 's mudará 'l temps;» pero vé 'l dimars y... segueix plove t.

Las donas s' observan (hont ningú las veu) si portan la mitja posada al revés.

Molts homes se 'n pujau cap al terradet per ben informarse d' allá 'hont bufa 'l vent, mentre altres observan... l' ull de poll dels peus.

—¡Aixís plugués plata! (crida un mal-content).

—¡Més val or! (exclama un altre feligrés).

—Y á aquells que 'l cullissin (respón un tercer) que 'ls caygués un bólit al mitj del clatell.—

Pero aquestas cosas miremlas ben bé: si n' hi ha que renegan, n' hi ha altres de contents.

Sino repareuho, senyors caballers:

els apotecaris, sastres, sabaters,

adoba parayguas, tranvías, cafés,

subastas, modistas, metjes, taberners,

els llimpia-bòtas, condals y cotxers,

¡quina gresca no arman durant aquestes temps,

si fins els ajudan els salta-taulells!

—¡Que duril!.. ¡Que duril!.. (cantan sens alé).

¡Que l' aygua es la vida!..

La vida per ells;

pro jo que traballo y á més tinch de fer

com els sanahujesos y els fruyts del terror

que toman la pluja, no 'm vé massa bé;

y mentres protesto, quan vaig pel carrer,

me riuen las botas que porto en els peus.

FÉLIX CANA

SOLIDARITAT CATALANA

Suscripció popular, oberta pera costejar els gastos de la manifestació de protesta contra *la Lley de Jurisdiccions*, y de just homenatge als representants del país qu' en el Parlament la combateren.

Suma anterior. . . . Ptas. 259'35

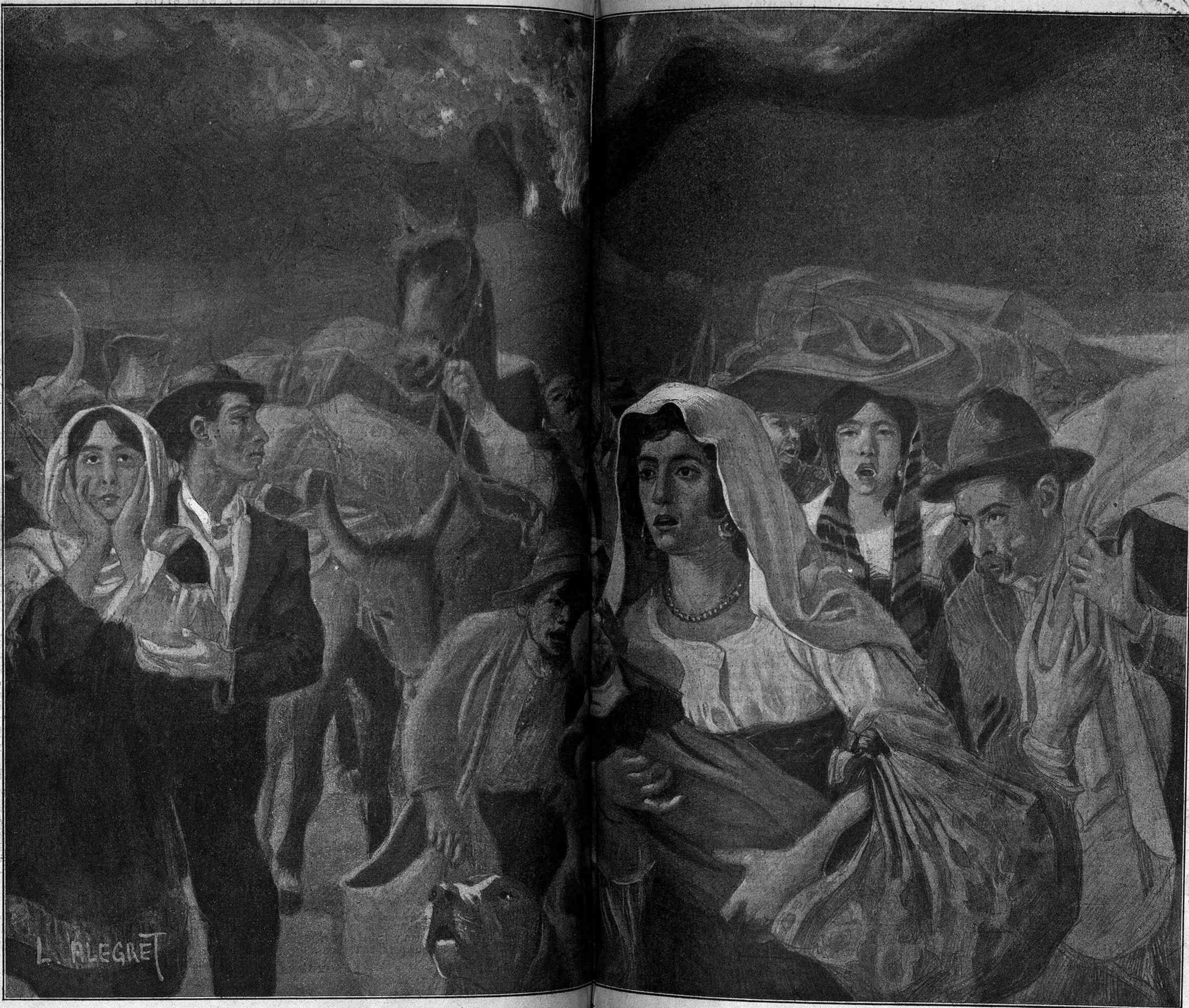
J. T. A., ptas. 2.—S. B. P., 5.—S. B. C., 2.—Joan Domenech B., 2.—Anton Ferrer, 2.—Joan Puigmolins, 0'50.—Margarida Costa de Puig, 0'25.—Salvador Puig y Costa, 0'25.—Otilia Puig y Costa, 0'25.—A la memoria de la nena Trinitat Puig y Costa, 0'50.—Llista de suscripció oberta á Orgañá; Joseph Puigpinós, 0'50.—Joan Bua-della, 0'50.—Tomás Vilarrubla, 0'50.—Antoni Mir, 0'50.—Joseph Remolins, 0'50.—Un castellanista republicá, 0'55.—Pere Farrás, 0'50.—Un que no creu en las tacas de carbó, 0'50.—Un republicá, 0'65.—Un montañer, 0'50.—Un de vert, 0'05.—Un bon catalá republicá, 0'75.—Un amant de la llibertat, 0'25.—Un de la Unió que ja 'n te dugas, 0'50.—Dos republicans per un company que s' ha embarcat, 0'50.—Un catalá de bona fé, 0'50.—Amadeo Rocamora, 0'50.—Total ptas. 282'35.

PRINCIPAL

Scherzo es un' obreta es un acte del Sr. Pous y Pagés, de assumpto senzill, tant trivial que 's reduheix á un casament entre un conco y una viudeta, 'ls quals sense coneixer's, estavan á punt d' armarse un plet.

El diálech es garbós y fácil.

Els habitants dels pobles vehins, sorpresos per la caiguda de cendres, fugen á la desbandada, sota una pluja de cendras.

Aquesta nit s'inaugura una nova serie de vetlladas selectas, y 'ls díes 7 y 9 del vinent maig, l' eminent pianista Paderewski, que no ha tocat encare á Barcelona, donará dos escullits concerts.

LICEO

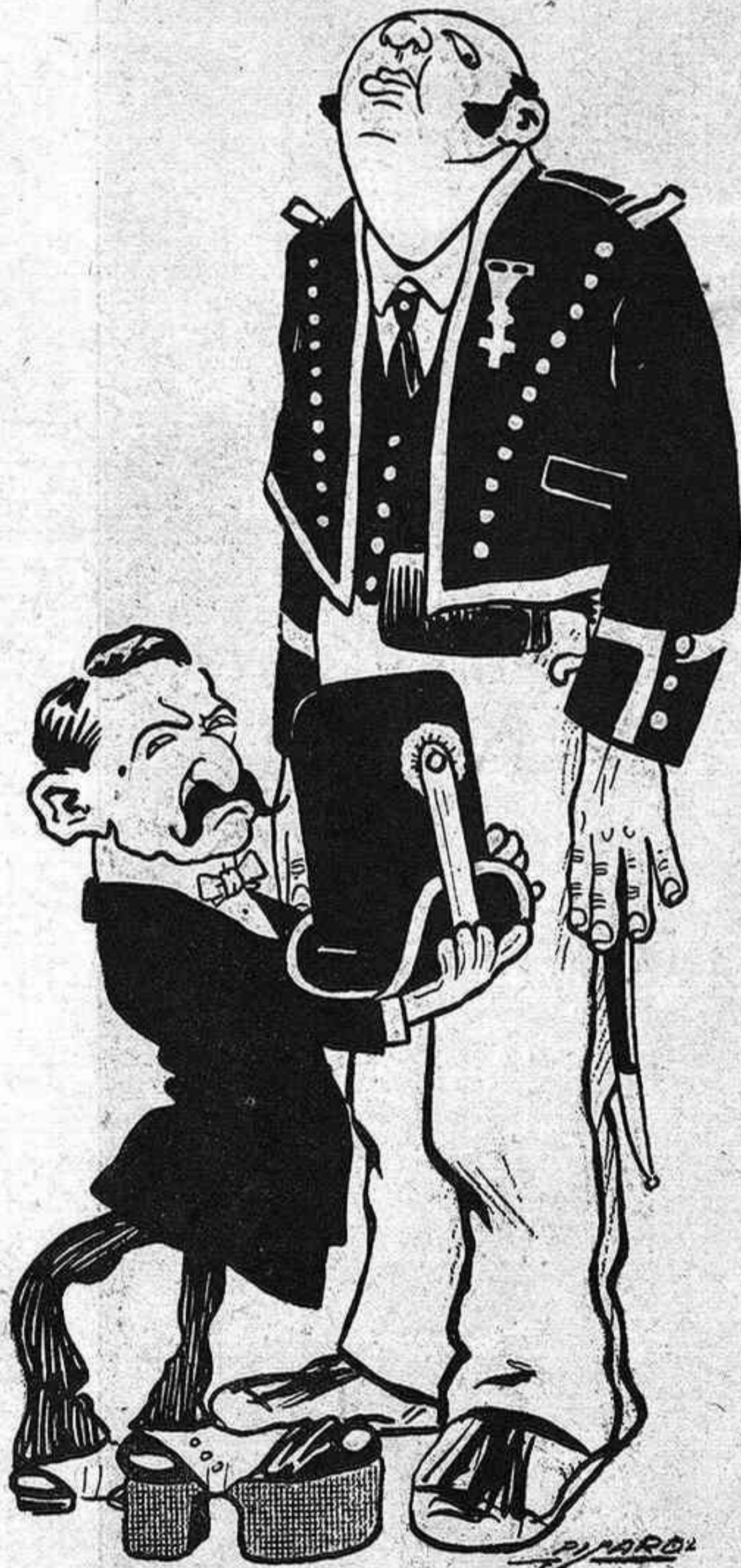
En Morera ha fet de *Bruniselda* un' ópera especialment melódica y de gust catalá.

Tal com els autors del llibre, Srs. Puigdollers y Masrriera han distribuït en actes, quadros y escenas una llegenda ó rondalla del alt Pallars, aixís en Morera ha anat á buscar sas inspiracions en la font de la música popular de la terra, eixintse'n com un veritable mestre.

Cert que 'l llibre está tractat potser una mica lleugerement: tot en ell es extern: res surt del fons del ánima dels personatjes. Una dona, Bruniselda, que creyent mort al seu primer enamorat, dona la seva má d' esposa al comte de Pallars: que després se troba qu' estima als dos homes, y que resolt el conflicte envenenatse. Aixó es tot lo essencial que conté l' obra. Pero 's presenta, mes ó menos pintorescament barrejat ab trovas amorosas y epitalamis, ab dansas y cants de guerra, y 'l músich se 'n aprofita, donant á cada quadro 'l degut carácter, valentse de melodías fácils, alguna tal volta massa trivial, y altrás, en cambi, ben sentidas y inspiradas, y totas orquestadas ab una gran riquesa de colorit.

Ab aquesta obra no sembla sino qu' en Morera haja

UN PENSAMENT DE 'N ROMANONES

—¡Quín barret! Deuben tenir
el cap més dur que nosaltres.
(Historiadors diligents,
¡apunteu aquesta frassel)

volgut afalagar el gust del públich, patentisant al mateix temps la flexibilitat del seu talent.

Si es que se ha proposat trobar l' aplauso, just es consignar que ho ha conseguit sempre que ha volgut. La nit del estreno el públich demaná la repetició del prelude del segon quadro del acte primer, y 'l cant de amor á la patria de briosa sonoritat. Lo mateix hauría succehit ab la Cansó de Bruniselda (escena II del acte II) qu' es, sens disputa un dels fragments mes inspirats de la partitura, y ab las escenas del acte III entre Bruniselda y Fidel y entre Isarn y Bruniselda, que son las pessas més consistentes de l' ópera y las més íntimament sentidas. No tenia mes que realzarlas ab algun que altre pinyol ó ab qualsevol dels medis de que solen valerse 'ls compositors vulgars, y 'l ovació hauría sigut general.

Nosaltres concedim major valor musical á *Emporium* que á *Bruniselda*; pero no 'ns hauría agradat tant que l' intelligent compositor catalá s' hagués limitat á repetir-se. Preferim que s' haja donat aquest esplay, que revelant un nou aspecte de la seva personalitat artística li ha valgut un nou éxit.

La execució molt esmerada per part de tots els artistes. L' Avelina Carrera lluhí sa veu ricament timbrada al servey de un art exquisit. El tenor Fazzini, molt segur en el seu paper y donantli poderós reals ab la seva veu extensa y segura. El Sr. Blanchart fet lo qu' es: un mestre. Els coros donant reals á las escenas de conjunt. Y l' orquesta admirablement dirigida per en Lamote de Grignon, que sab ben bé ahont té la má dreta: la de la batuta.

S' ha de fer una menció honorífica del Sr. Casanovas, traductor del llibre al italiá, y encarregat de la direcció escénica tant en lo referent al aparato y vestuari com al moviment de las figuras.

El públich, contentíssim.

ROMEA

Lo mes bonich es la funció anunciada pel 1.er de maig. Contindrà 12 actes y concert, y durará desde las 8 de la tarde á dos quarts de una de la nit. ¡Y tot aixó pera celebrar la festa de las vuyt horas!

S' está ensajant á tota máquina una nova producció de 'n Ramón y Vidales. Aquest cop se tracta de un drama en tres actes, *L' Impenitent*, del qual ne tenim las mellors referencias. Hi ha gran espectació entre la gent de teatro pera coneixer aquesta primera obra grossa del popularríssim saineter, vendrellench.

Augurém y desitjém á nostre bon amich un franch y sorollós éxit. Amén...

EN ELS DEMÉS TEATROS

Al *Circo Barcelonés* funciona una companyia de varietés alcansant cada nit ruidosos aplausos els germans Carpi.

Al *Tivoli* ha debutat ab éxit la Conesa, germana de l' artista assassinada en el carrer Conde del Asalto. El públich l' ha rebuda ab simpatía. També 's fá aplaudir una jove tiple catalana, la Herminia Cosso, refulant el vals de la *Dinorah* y 'l rondó de la *Lucia*.

A *Novetats* s' ha reforçat ab nous atractius la companyia de varietés. La bailarina Pepeta Sevilla es molt mona; y 'l professor Staw exhibeix uns micos que son uns grans gimnastas.

A *Eldorado* en Donnini s' ha fet amo del públich ab sas endiastradas transformacions, inverossímils per lo rápidas. Es un xicot que anirá lluny.

Al *Circo Español* se representa un interessant melodrama titulat *El cazador de águilas*.

Al *Condal* tenim ópera espanyola á 30 céntims, y per cert molt ben cantada.

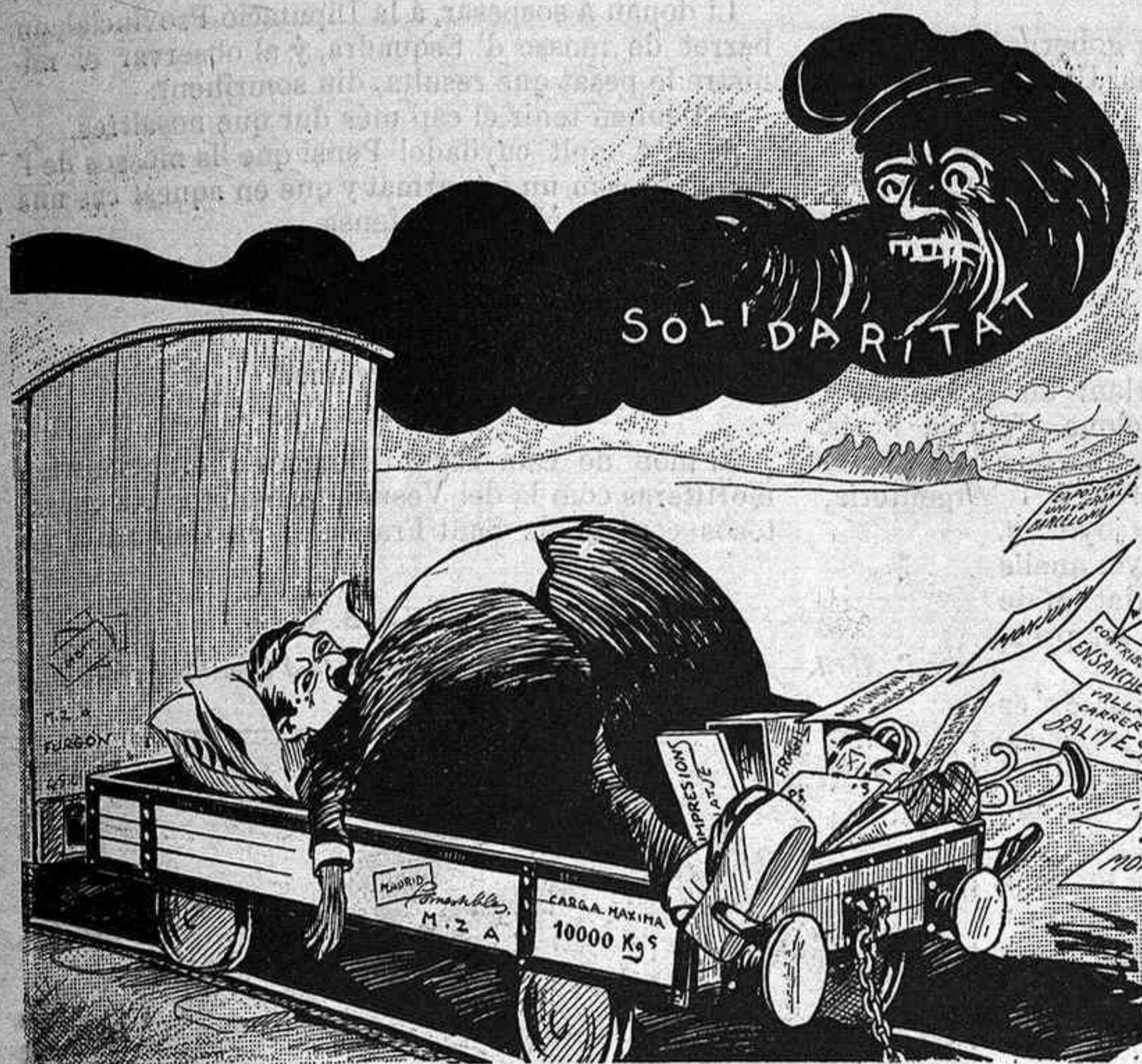
Y finalment al *Cómich* ha sigut rebuda ab bon éxit la sarsuela en un acte *La noche del Pilar*, lletra de Asensio Mas y música del mestre Cassadó. Te carácter melodramátich, y no es extrany que haja sigut aplaudida; avants ho havían sigut altrás produccions que ab ella se semblan... y aixó, avuy, es encare cop segur.

N. N. N.

ESQUELLOTADA

Els tres regidors que anaren
á rebre el comte han sigut

LA DESPEDIDA DE 'N ROMANONES

Un cop tingué ben ple el ventre
de talls y vins dels millors,
deixá aquí un munt de promesas,
y ¡hasta la vista, senyors!

retallats de tal manera
pels exaltats y pels purs,
que durant quatre ó cinch días
ha estat aquest, en certs punts,
un tema de incandescencia
com la erupció del Vesub.
De primè entuvi 's contava
que 'l lapsus era degut
á alguna estranya influencia
ó á algun poderós concurs;
que aquest nou *trío moreno*
de concejals avinguts
en un excés de modestia
de cortesia y de... *pschut*
havía deixat sorprendre
sa bona fé per algú,
y que sens tenirne ganas
va anar allá hont el van dur.
Pero el cas es que resulta,
segóns un d'ells m' ha venut,
que, si tocats per la gracia,
varen anar resolts
á esperá á n' en Romanones
va ser pel seu propi impuls,
perque sí, per gust d'anarhi,
per lley de bonas costums,
sense pressions de cap mena
ni influencias de ningú.

Jo 'ls alabo la pensada
de posá en lloch bó y segur
la tant famosa hidalguía
dels catalans; ho crech just;
crech que en el seu dret estavan
al aná á rebre els tres junts
al ministre coix, y sento
el *jaco* que s' han endut...
Pero han de saber y entendre
que 'ls actes inoportuns
é intempestivas excusas
no convencen á ningú,

donchs si es altament impropí
fé á la forsa un *paper ful...*
resulta encare més tonto
l' anar á rebre per gust.

FRA NOT

ESQUELLOTS

Sembla que á conseqüen-
cia del viatge d' estudi de
'n Romanones prompte sor-
tirá á la *Gaceta* una dispo-
sició oficial creant á Bar-
celona una gran institució
d' ensenyansa culinaria.

Els becos que més varen
distingirse en el servey dels
ápats oficials serán nom-
brats catedrátichs sense
necessitat de fer oposi-
cions.

En Romanones, que n'
ha quedat molt satisfet, se
proposa nombrarse á sí
mateix *Inspector vitalici* de
la Universitat culinaria, ab
l' obligació de visitarla ca-
da quinze días.

A Reus el diputat May-
ner va fer visitar las sevas
bodegas á n' en Romanones.

Y després va dir en els
postres de un banquet, que Reus necessitava aygua,
molta aygua.

¿Per reforsar els vins?

Excelent y oportuna idea la que va exposar el se-
nyor Bastardas, de fer coincidir las próximas festas
de solidaritat catalana ab la colocació en la galeria
de Catalans ilustres dels retratos de Pí y Margall,
Figueras, Verdaguer y Doctor Robert.

Barcelona té ab aquests egregis patricis un deute
de agraïment, y cap ocasió més propicia pera satis-
ferlo que la del gran aplech, en el qual Catalunya
entera 's proposa realisar una demostració ostensi-
ble y eloqüent de la seva vitalitat y de la grandesa
de las sevas aspiracions.

En un mercat popular,
encant de la gent amena,
té lloch la graciosa escena
que ara aném á relatar:

—*Buenas*. Un servidor desitjaría obtenir un pue-
sto pera vendre aquí.

—Molt bé; pero es el cas que...

—Don Fulano 'm recomana y m' ha donat per
vosté aquesta targeta.

—¿Don Fulano? ¡Caram! Si es aixís, haurém de
mirar de complaure'l.

Y passant carinyosament el bras per la espatlla
del solicitant, afegeix ab la major senzillés, tot do-
nantli copets á la esquena:

—¿Ja sab á quant se cotisa aixó?

Y... basta. Allargá el quènto
sería, lectors meus, notori excés:
llegit aquest preludi,
fácilment s' endavina lo demés.

Ha mort á Gracia 'l famós ex-arcalde caciquista D. Feliu Martí.

¡Quins temps aquells en que governava la vehina vila, avuy agregada á Barcelona! Una frasse célebre del arcalde:

—Gracia es una vaca que no té més que una mabella, y aquesta la vull per mí. ¡Aquí no muny ningú sino jo!

A lo menos era franch.

*
**

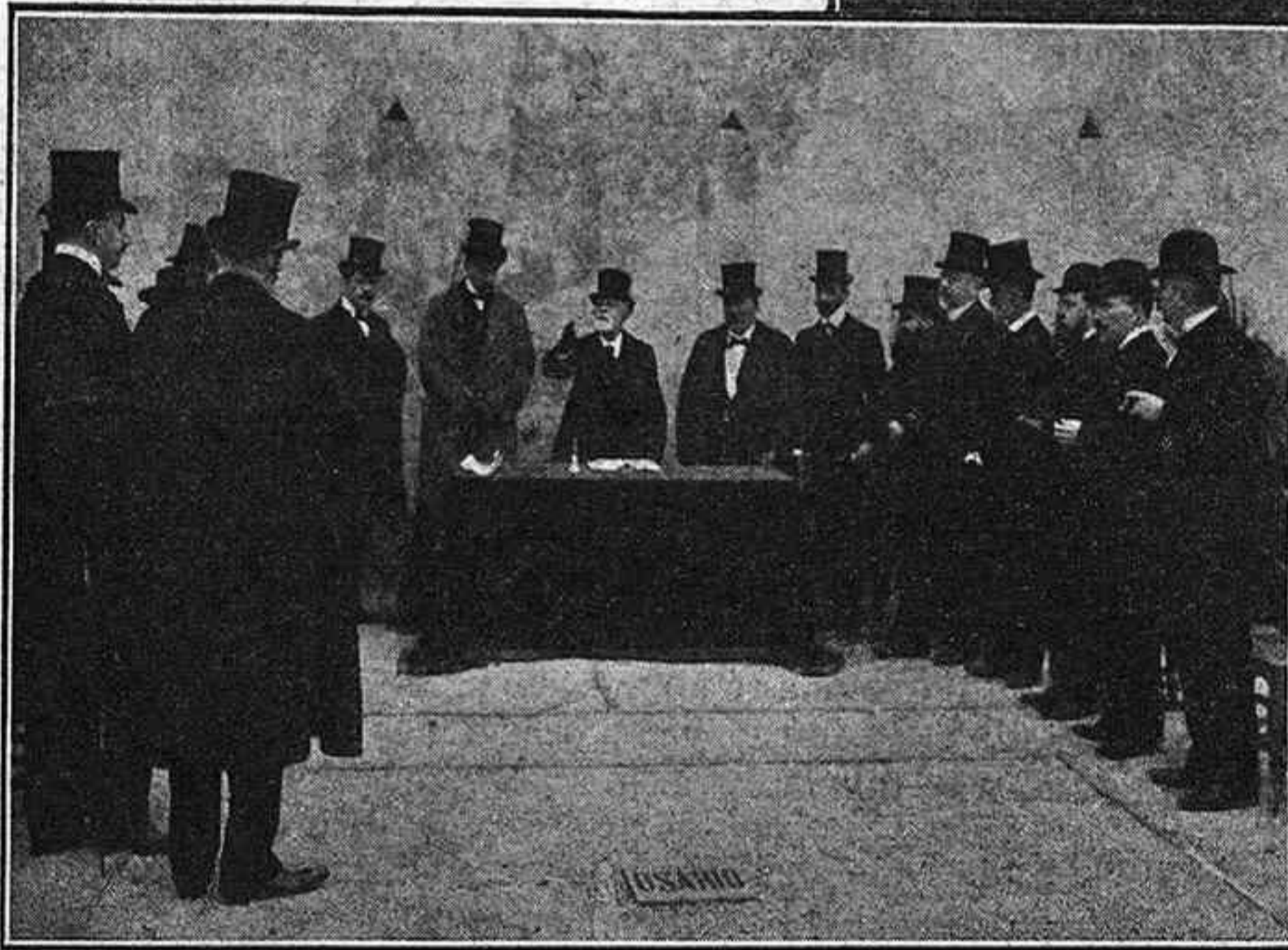
Un dia va invitar al secretari del Ajuntament á donar un passeig ab ell. Garland amistosament y xano-xano van arribar á Barcelona, y per la Porta del Angel, Plassa de Santa Ana, y carrers dels Archs, Corribia y Tapinería, arribaren á l' Argentería, ficantse á una de las principals joyerías.

L' arcalde Martí se feu ensenyar anells ab brillants, y quan n' hagué triat un de molt bó, y una vegada hagué fet preu, digué:

—Presentin la factura al senyor, qu' es el secretari del Ajuntament de Gracia. Demá es el meu sant, y aquest anell es el regalo que 'm fan els empleats del municipi. ¿No es veritat, Sr. Secretari?

—Sí, senyor, sí...—respongué tot canviant de color l' interrogat.—Es un regalo que li fem. Ja poden presentar la factura.

*
**

D. Hermenegildo Giner de los Ríos, en nom de la ciutat, declara obert el nou Cementiri.

No sabém si, al sortir de la joyería, 'l Sr. Martí enluhernantse ab el solitari del anell, remataria la guasa dihentli al aturidit secretari:

—Aquests passeigs son molt higiénichs: á lo menos á mí 'm venen com l' anell al dit.

A Madrit ha sigut ja nombrat el jurat de l' Exposició nacional de Bellas Arts. Ni en la secció de Pintura, ni en la de Art decoratiu, ni en la de Arquitectura hi figura cap catalá, com no sigui en classe de suplent. En la d' Escultura s' hi llegeix el nom del Sr. Querol. Y prou. Una flor que no fa estiu.

Per lo vist, els artistes que acuden á la Exposició nacional deuen pensar que ab el maneig dels aranzels, els catalans ja 'n tenim prou.

Un epissodi de la visita de 'n Romanones.

Li donan á sospesar, á la Diputació Provincial, un barret de mosso d' Esquadra, y al observar el ministre lo pesat que resulta, diu somrihent:

—Deuen tenir el cap més dur que nosaltres.

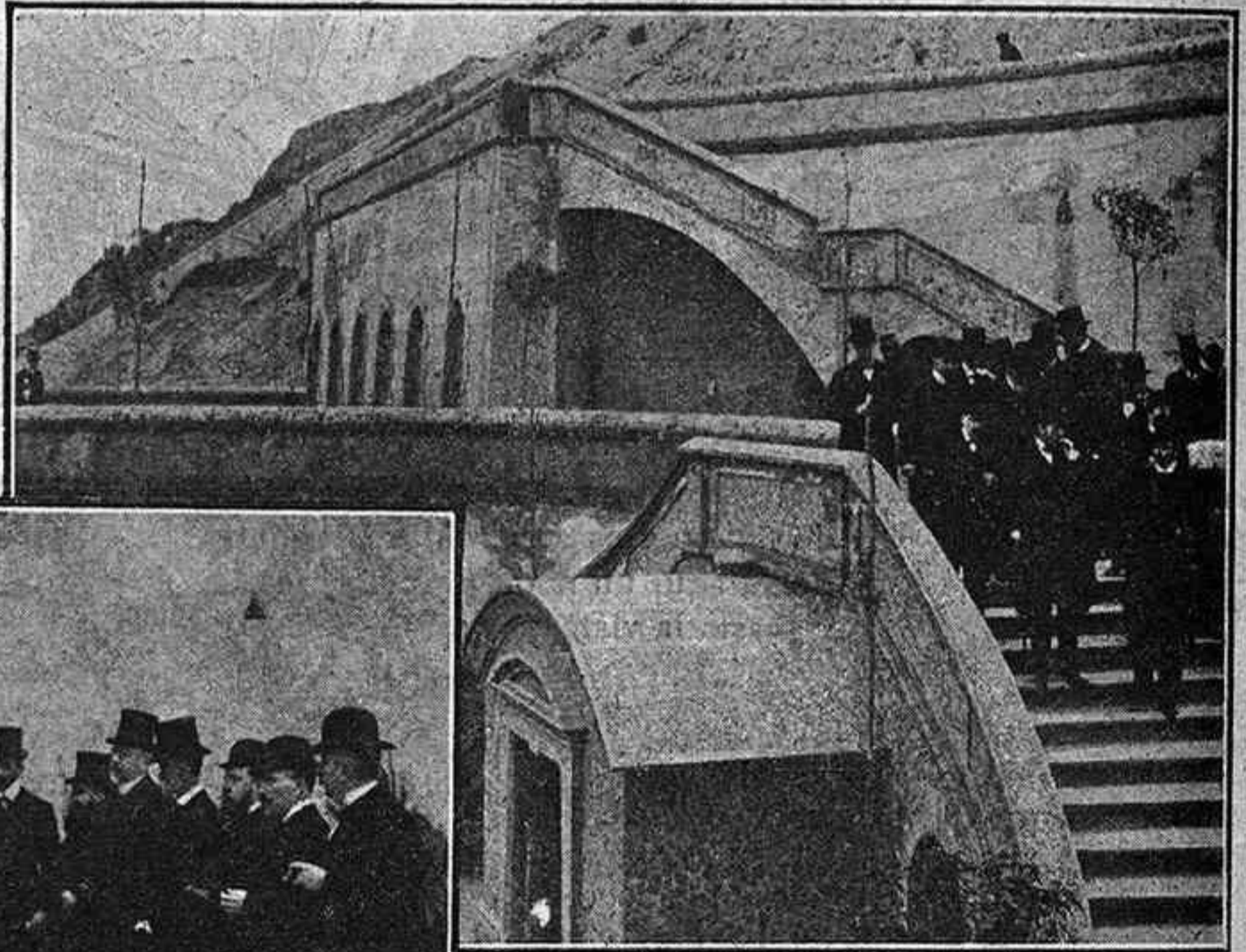
¡Comte, molt cuydado! Pensi que 'ls mossos de l' Esquadra son un cos armat y que en aquest cas una tomadura de pèl es una ofensa.

¿Ja sab lo que pot guanyarse ab certas exclamacions, aplicantseli ab justicia la Lley de jurisdiccions?

El mon no está segur. Després d' erupcions tan mortíferas com la del Vesubi, terremotos tan espantosos com el de Sant Francisco de California. La

NECRÓPOLIS DEL S. O.

19 d' Abril.—Inauguració d' una secció destinada á Cementiri protestant.

La comitiva oficial.

mateixa catástrofe que va produhir l' incendi de la ciutat ab la rotura de las canyerías de gas, va ocasionar l' impossibilitat d' apagarlo ab la rotura de las canyerías d' aygua. Total: las tres quartas parts de la ciutat destruhidas.

Y 'ls homes convertits en feras: els uns robant y 'ls altres fusellant als lladres y hasta als ignocents.

¡Quánt cert es que als Estats Units tot es gros! Grossos els terremotos; grossas las desgracias; grossas las escenas d' horror!.

*
**

Pero també es grossa la caritat. Un riu d' or ha afluhit en l' acte mateix á la ciutat damnificada. De tots els confins de la gran República hi han enviat quantiosos donatius.

Y l' impavidés yankee s' ha revelat una vegada més, donantse 'l cas de que quatre días després de l' enrunament de tants milers de casas, ja estavan trassats els plans de la ciutat nova, y s' assegurava que aquesta seria cent vegadas millor y més suntuosa que la destruhida pel terremoto y l' incendi.

Vájinli ab catástrofes á un poble que se las sab pendre ab tanta serenitat!

FESTAS POPULARS BARCELONINAS

SANT JORDI.—Fira de rosas al pati de l' Audiencia.

Poguessim inocularnos un bon raig de sanch *yankee*, els espanyols, ¡que bé aniríam!

Signos dels temps.

La senyoreta Ledesma que, com no ignoran vostés, durant las festas de la *Mi-Carême* va fer á París de reyna de la bellesa espanyola, acaba de debutar á Madrid en calitat de baylarina.

Tant si 'm creuhen com no, declaro que aprobo incondicionalment la resolució de la simpática madrilenya.

Trobo que, per molts motius que no hi ha perquè explicar, val més que las reynas ballin que no que 'ns fassin ballar.

L'eterna segadora, no descansa.

L'Angel Alcalde era un bon periodista, nascut á Aragón, y qu' en varias publicacions barceloninas havia donat senyaladas probas de la seva competencia y de la varietat dels seus coneixements.

Un dels seus afanys era la *Ilustración Obrera*, periódich qu' en el títul determina 'l seu objecte.

Ha mort en la flor de la joventut, causant la seva perdua verdader desconsol en el gremi periodístich.

*
* *

¿Y qué dirém del Albert Cotó?

Venia essent d'algún temps ensá la batuta obligada d'*Eldorado*. Y tant com bon director era un compositor fácil y affluent que havia alcançat merescuts aplausos, posant música á algunas sarsuelas, y escrivint pessas soltas, principalment de ball, que eran extraordinariament celebradas.

Tots quants el coneixían l'estimavan, además, per las sevas bellas prendas de carácter.

D. E. P.

Entre un municipal antich y un que acaba d'entrar en el *cuerpo*:

—Conque por fin has logrado ingresar en la corporación de los Chanchas...

—Con oro, nada hay que falle.

—No te entiendo.

(El municipal nou diu alguna cosa á l'orella del vell. L'antich Xanxes llença una exclamació de sorpresa.)

—¿Quinientas?... ¡Sí que, amigo, han apretado de déból

Els dos guardias, al sé aquí riuhen un moment, fan punt, y l'un tira cap avall y l'altre segueix amunt.

En Succí torna á ser á Barcelona. Ja sabrán qui es en Succí; un italiá que 's passa trenta y quaranta días sense menjar res.

El món está plé d'extranyesas y anomalías.

Aquí tenen un subjecte que si dejuna es per guanyarse las caixaladas.

Un regionalista, el marqués de Camps, va demanar á n'en Romanones que s'habilités á Barcelona un edifici pera que 'l rey ó alguns individus de la familia real poguessin passar aquí llargas temporadas.

Escolti, Sr. Marqués: ¿encara no 'n corren prous d'automóviles per aquests carrers de Deu?

*
* *

De totas maneres valdría la pena de que 'ls regionalistas, qu'encara no 'ns han fet saber qué son en

política, 'ns diguessin si aceptan ó retxassan l'idea del marqués de Camps.

¡Bona fora que quan tothom els estimula á posarse d'una vegada la boyna ó 'l gorro frigi, 's tragessin de darrera de l'espatlla la corona y se la calessin!

Llegeixo:

«S'ha inaugurat á la Necrópolis del S.O. una nova secció, destinada á Cementiri protestant.»

Pero ¿encare estém aixís, senyors? ¿Encare s'han d'establir diferencias de casta al tornar las nostras despallas á la mare terra?

Es una cosa que no la entench.

Vius, us podeu fé ab tot bitxo, sense mirar religió, ni opinió, ni tonterías; pero quan ja sou morts, no.

¿Es potser que 'ls difunts tenen la epidermis més delicada que 'ls que encare 'ns belluguém?

Per un punt diuhen que 's va perdre una mula Donchs bé, una ciutadana de Berlin per un punt acaba de perdre una herencia.

Se tracta d'un suicida, que deixá á una seva bona amiga 20,000 marchs. Pero al fetxar el testament va descuidarse de posar el punt sobre la i de Berlin. Y 'l tribunal ha decidit que Berlin sense punt deya Berlín, y no existint á Alemanía cap població d'aquest nom, ha donat el testament per nulo.

No val á badar. Es precis posar els punts sobre las *ii*.

Xascarrillo de postres:

Entre joves solters:

—Solen dir que las personas de condicions més oposadas son las que constituheixen els millors matrimonis.

—Si, senyor, y es per aixó precisament que no possehint jo un céntim, estich buscant una xicota que tingui un bon dot.

Un metje de fora va venir á passar uns quants días á Barcelona.

Un dels seus passeigs predilectes era 'l tros de carretera del Morrot.

Y 's desfeya de goig veyent passar tants enterros.

—¡Caramba! ¡Caramba!—solía dir.—Y quina sort tenen aquests metjes de Barcelonal ¡Cuidado si treballan!

En un restaurant.

Un senyor que porta ulleras entra y s'asseu á la taula. Hi compareix el mosso.

—¿Qué desitja que li servim?

—De moment porta'm una costella al natural.

El mosso gira qua, cap á la cuyna, y 'l senyor de las ulleras torna á cridarlo.

—Pórtamela ben grossa, porque soch curt de vista.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

EDICIONS POPULARS

APELES MESTRES

ODAS SERENAS

Y

NOVAS BALADAS

Un tomo en octau, Ptas. 1

Barcelona á la vista

Album de fotografias de la capital de Catalunya y sus alrededores

SE COMPONE DE 22 CUADERNOS

á 30 céntimos cuaderno

Los 22 cuadernos encuadernados con preciosas tapas impresas sobre tela en oro y negro, Ptas. 12.

Obra nova

DE

APELES MESTRES

SIRENA

MARINA

EN UN ACTE

Ptas. 1

BARCELONA SUCIA

REGISTRO DE HIGIENE

POB EL Dr. GUILLERMO LÓPEZ

Un tomo en 8°, Ptas. 1

LA CUESTIÓN DEL CAMBIO

Y LA LEY RODRIGÁNEZ DE 13 MAYO DE 1902

POR

F. PALAU Y CANADELL

Ptas. 1

LLIBRES POPULARS

ALFONS DAUDET

TRADUCCIO

DE

SANTIAGO RUSIÑOL

TARTARÍN

DE TARASCÓ

Preu 1 pesseta

Singlots Poétichs, ab ninots

1. La Butifarra de la llibertat.
2. La Esquilla de la Torratxa.
3. Lo Cantador.
4. Lo castell dels tres dragóns.
5. ¡Cosas del oncle!
6. Ous del día.
7. Las pí doras de Holloway.
8. Si us plau per forsa
9. Un mercat de Calaf.
10. Un barret de riallas.
11. La venjansa de la Tana.
12. La Vaquera de la piga rossa.
13. Las carabassas de Monroig.
14. En Joan Doneta.

PER

Frederich Soler

(Serafi Pitarra)

Preu de cada Singlot

2 ralets

per tot arreu

15. Lo punt de las donas.
16. L' últim Trençalós.
17. L'Africana, parodiad' aquesta magnífica ópera.
18. Gra y Palla, colecció de poesías.
19. Lo Boig de las campanillas.
20. Il Profeta, parodia d' aquesta magnífica ópera.
21. Faust, parodia d' aquesta magnífica ópera.
22. Liceistas y cruzados.
23. Los Héroes y las grandesas.
24. ¡La Mort de la Paloma!

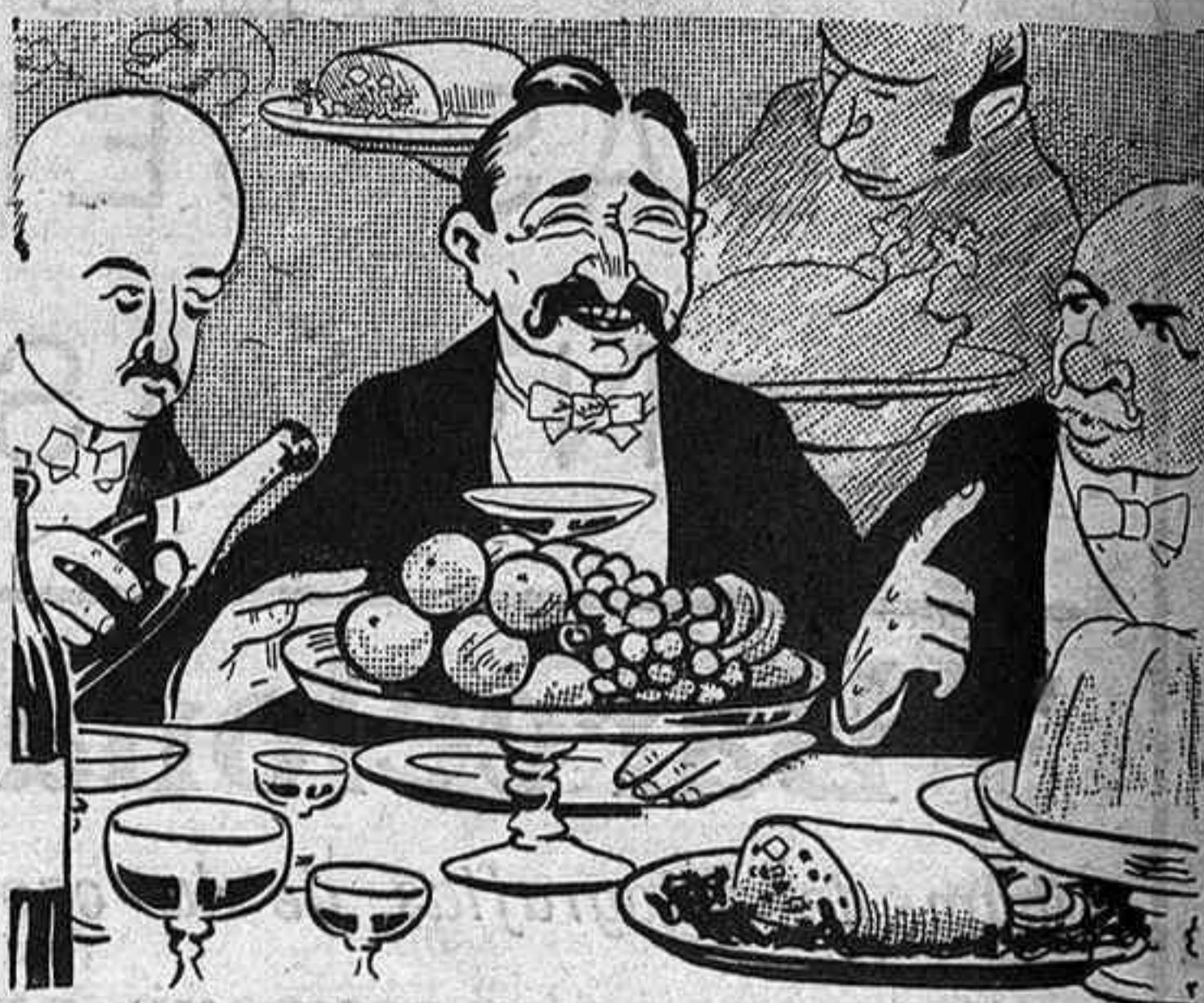
NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuu ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

DEL MINISTRE DE LA GOBERNACIÓ AL PRESIDENT DEL CONCELL

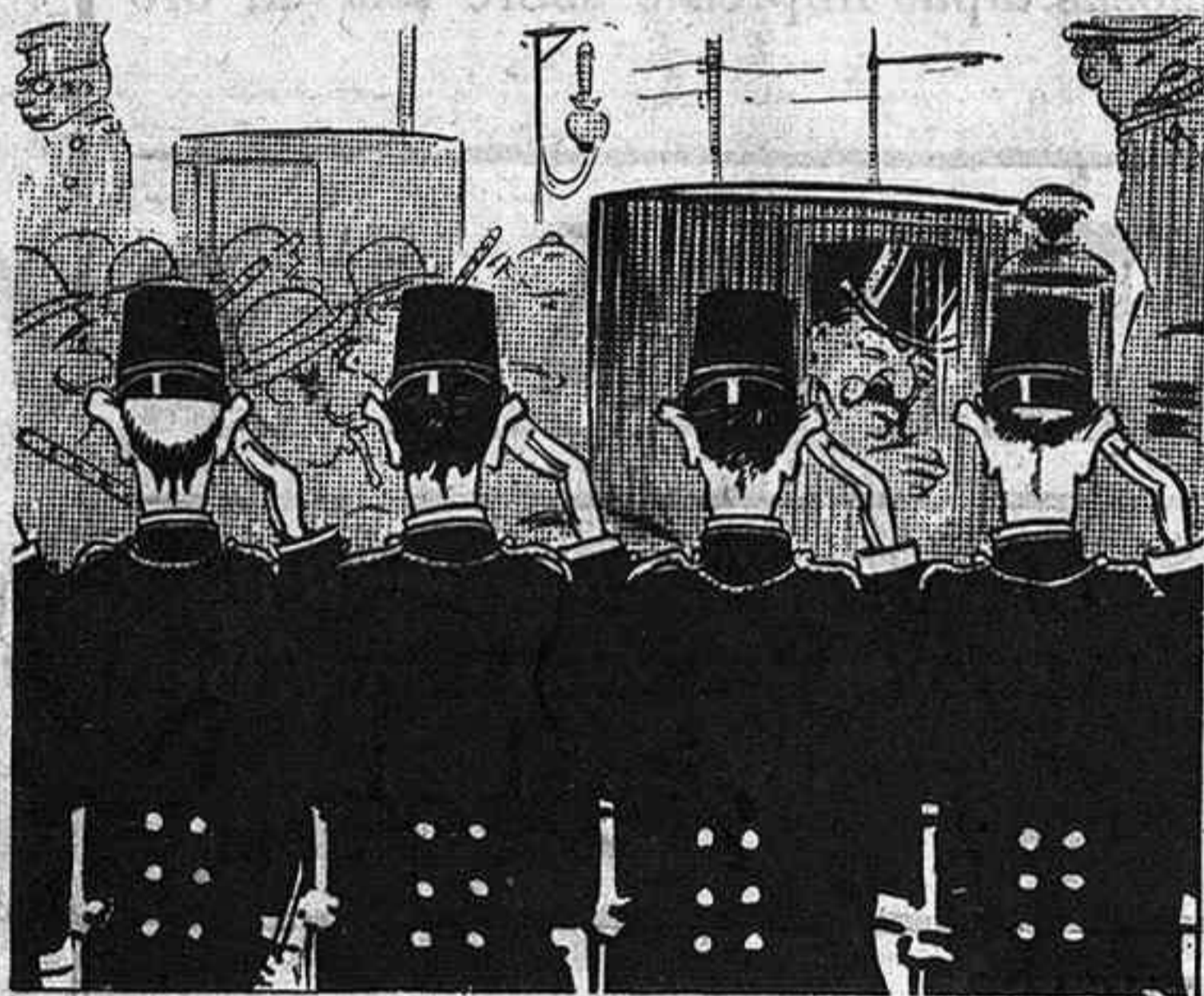
(Telegramas ilustrats)

Acabo d'arribar. La població no pot estar mes tranquila. Hi ha una quietut qu' esparvera.

He anat de aquí per allà, y aquella fam que diuhen, per ara, no la veig en lloch

Per las mostras que 'l cuerpo 'm dona, puch assegurar que la perfecta organizació de la policia es ja un fet.

A pesar de lo que 's temia, sembla que 's presenta un primer de maig verdaderament espléndit.

Tots aquests días he estat pulsant la opinió. M' he convensut de que té un pols bastant normal y está molt animada.

En conseqüència opino que á Barcelona se li pot treure el pes de la suspensió de garantias que arrossega... lo qual li permetrá desenrotllarse ab major llibertat.